

Aan Provinciale Staten

Datum : 15 november 2016
Briefnummer : 2016-64352
Zaaknummer : 659114
Behandeld door : 5.1.2e
Telefoonnummer : (050) 5.1.2e
E-mail : 5.1.2e @provinciegroningen.nl
Onderwerp : Provinciale reactie op concept-MJP 2017-2021

Geachte dames en heren,

1. Samenvatting

Op 2 november jl. heeft de Nationaal Coördinator Groningen (verder NCG) het geactualiseerde concept-Meerjarenprogramma Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen 2017-2021 (verder concept-MJP) gepresenteerd. U heeft dit programma inmiddels ontvangen. Bij deze brief is tevens, volgens eerdere afspraak, de derde voortgangsrapportage 2016 van de NCG ter kennisname gevoegd. Opvallend in deze rapportage zijn de cijfers over de schadeafhandeling. Daar gaan wij in deze brief nader op in.

"Groningen is ons thuis. Thuis is meer dan een huis, de mensen die om je heen wonen en directe omgeving het Groninger landschap in al zijn glorie bepalen je gevoel van thuis. Het spreekt voor zich dat we ons thuis willen blijven voelen". Deze alinea (blz. 21) vormt voor ons een belangrijke drijfveer om het concept-MJP op hoofdlijnen te omarmen. Wij vinden dat het concept-MJP een goede stap is om, op verschillende manieren en op verschillende terreinen, Groningen inderdaad weer als 'veilig thuis' te laten voelen. Wij zijn het gezamenlijk aan onze inwoners verplicht om een succes te maken van de uitvoering van het concept-MJP. Dit, in combinatie met een verantwoord en veilig niveau van gaswinning, is de basis om het vertrouwen van inwoners te herstellen. Daarnaast is ons standpunt dat NAM meer op afstand moet in de schadeafhandeling én de versterkingsoperatie hetgeen alleen maar versterkt wordt door de cijfers uit de voortgangsrapportage.

Wij vinden het concept-MJP ~~wij~~ concreter en meer op de uitvoering gericht dan het MJP 2016-2020. Ook geeft het plan beter de rolverdeling aan tussen de verschillende spelers. Zo is het voor ons duidelijker waar wij de NCG op kunnen aanspreken en waar niet. Inhoudelijk zijn wij positief over onder andere de inzet op versnelling én vereenvoudiging van schadeherstel en versterking, de ambitie en inzet op het gebied van cultureel erfgoed en infra. Er zijn echter ook zaken waar wij kritisch over zijn en vooralsnog blijven. Het gaat dan onder andere om de positie van NAM, de termijn waarbinnen woningen 'op norm' (en dus versterkt) moeten zijn, het instrumentarium (bv regelingen zoals nieuwbouw, koop en waardevermeerdering), de aandacht en voortgang voor energie in de versterkingsopgave en de nog steeds ontbrekende beoordelingsmethodiek bij BRZO-bedrijven.

2. Doel en wettelijke grondslag

De centrale opdracht van de NCG is het vormgeven van het MJP. Het MJP wordt vervolgens jaarlijks geactualiseerd. Het gaat om een interbestuurlijk uitvoeringsprogramma van Rijk, provincie en gemeenten. Vroegtijdige betrokkenheid van uw Staten bij dit omvangrijke programma vinden wij van groot belang. In voordracht 63/2016 hebben wij daarom voorgesteld het concept-MJP met u te bespreken. In deze brief informeren wij u over onze reactie op het concept-MJP.

3. Procesbeschrijving en planning

De actualisatie van het MJP is voorafgegaan door de op 15 juli jl. verschenen Kadernotitie Actualisatie MJP 2017 van de NCG. De NCG heeft op 21 september jl. een presentatie gehouden in uw Statencommissie over deze Kadernotitie. Met voordracht 63/2016 hebben uw Staten op 28 september jl. de provinciale reactie op deze kadernotitie vastgesteld. Bij deze behandeling zijn ook moties aangenomen. De provinciale reactie, inclusief de door u aangenomen moties, is vervolgens richting de NCG gezonden.

Uw presidium heeft op 2 november jl. besloten het concept-MJP te bespreken in de (reeds geplande) Statencommissie Ruimte, Natuur en Leefbaarheid op 23 november a.s. Na deze vergadering zal een schriftelijke provinciale reactie richting NCG worden gezonden. Ook zal gedeputeerde Eikenaar de komende weken in de vergaderingen van zowel de bestuurlijke stuurgroep van de NCG als tijdens het Nationaal Bestuurlijk Overleg het provinciale standpunt over het concept-MJP inbrengen. De NCG stelt dat, na het Nationaal Bestuurlijk Overleg, de definitieve versie ter instemming wordt voorgelegd aan de colleges en daarna ter vaststelling aan de ministerraad. Na vaststelling door de ministerraad ontvangt u het geactualiseerde MJP ter kennisname. Onze standpunten in voorliggende brief zijn - waar relevant - afgestemd met de gemeenten.

4. Begroting

Dit onderwerp valt onder het programma Gebiedsgericht van de begroting 2016.

5. Inspraak/participatie

Niet van toepassing.

6. Nadere toelichting

Herstel van vertrouwen

In het akkoord "Vertrouwen op Herstel en Herstel van Vertrouwen" staat een vertrouwenwekkende aanpak ten aanzien van de verbetering van de veiligheid, schadeafhandeling, leefbaarheid en economisch perspectief centraal. Voor ons blijft dat het richtsnoer voor de inspanningen van alle betrokken partijen. Wij zullen ons dan ook onverminderd blijven inzetten voor het terugwinnen van het vertrouwen van onze inwoners. Als provincie doen we dat zelfstandig, én in samenwerking met de NCG, de betreffende gemeenten en maatschappelijke instanties. Wij vinden het vanzelfsprekend dat ook het voorliggende concept-MJP als vertrekpunt hanteert dat de inwoners centraal blijven staan.

Bij het herstellen van vertrouwen is het ons inziens belangrijk dat:

...NAM uit het systeem gaat.

NAM mag geen invloed hebben op zowel de schadeafhandeling als de versterkingsoperatie. Zolang de uitvoering van het MJP steeds afhankelijk is van de instemming van NAM, ontstaat er niet daadwerkelijk de door ons gewenste publieke regie in het dossier. Wij blijven moeite houden met de rol zoals NAM die nu inneemt en wij blijven ons inzetten om NAM, met behoud van hun wettelijke aansprakelijkheid, uit het systeem te halen.

...NCG nadrukkelijk inzet op snelheid én vereenvoudiging bij schadeherstel en versterking.

In het concept-MJP stelt de NCG maatregelen voor om zowel de schadeafhandeling als de versterkingsoperatie te versnellen én te vereenvoudigen. Wij onderschrijven dit van harte want er dient tempo gemaakt te worden. Het komt ook tegemoet aan de op 28 september jl. door uw Staten aangenomen motie 205.

Zoals hierboven gemeld waren de meest opvallende punten van de derde kwartaalrapportage de cijfers over de schadeafhandeling. Wij hebben, op basis van de rapportage, moeten constateren dat veel geld niet bij het daadwerkelijke schadeherstel terecht komt. Inwoners maken veel gebruik van o.a. het recht op contra-expertise. Dit geeft aan dat wijze van schadeafhandeling nog niet tot het gewenste herstel van vertrouwen leidt. Wij zijn altijd voorstander geweest van een snelle en ruimhartige schadeafhandeling, zodat het geld

ook daadwerkelijk bij de inwoners terecht komt met schade. Wij ondersteunen de maatregelen van de NCG om concrete slagen te maken in deze schadeafhandeling.

Dit geldt ook voor de toepassing van andere methodieken bij de versterkingsoperatie. Het tempo *moet* omhoog. De NCG heeft zich ten doel gesteld dat binnen vijf jaar alle woningen binnen de 0,2-contour (KNMI-kaart oktober 2015) worden beoordeeld of ze versterkt moeten worden of niet. De maatregelen in het concept-MJP zijn er op gericht dat dit kan worden bereikt. Wij ondersteunen deze maatregelen waarbij de NCG o.a. gaat werken met een deskundigenoordeel.

Wij zijn echter zeer kritisch over de gehanteerde termijn bij de versterkingsoperatie: conform het besluit van het kabinet mag er geen onderscheid zijn in de veiligheid in Groningen ten opzichte van andere delen van het land. Daarvoor is op basis van het advies van de commissie Meijdam de norm 10^{-5} vastgesteld. Het kabinet heeft besloten dat binnen vijf jaar na 1-1-2016 (dus uiterlijk 31-12-2020) alle gebouwen in de aardbevingsregio op het juiste veiligheidsniveau zijn. De minister haalt dit in het instemmingsbesluit nogmaals aan door te stellen dat: *".. uit de stelling van NAM dat de "veiligheid voor bewoners voldoende is gewaarborgd", kan worden afgeleid dat NAM ervan uitgaat dat de versterkingsopdracht binnen een termijn van vijf jaar wordt voltooid. Dat is immers de termijn waarbinnen, volgens het kabinet, alle woningen in de regio moeten voldoen aan de veiligheidsnorm."* Kortom: Wij gaan ervan uit dat de termijn van 'het op norm brengen van de woningen' vijf jaar is (dus berekening én versterking). Uit het concept-MJP blijkt dat de NCG een andere redenatie volgt, te weten binnen vijf jaar beoordelen en vervolgens binnen vijf jaar versterken. Daarnaast kunnen wij onvoldoende nagaan wanneer de eerste vijf jaren dan beginnen. Wij willen dat de NCG in het MJP de termijn van vijf jaar hanteert voor berekenen én versterken.

...NCG ook daadwerkelijk bevoegdheden heeft om tempo te maken.

Wij zijn verheugd over het streven van de minister om met voorstellen te komen die de publieke regie van de NCG versterken. Het wetsvoorstel waarover in het concept-MJP wordt gesproken, op grond waarvan de NCG wettelijk vastgelegde bevoegdheden krijgt om de snelheid én vereenvoudiging van schadeherstel en versterking te verwezenlijken, wachten wij daarom met belangstelling af. Daarbij willen we benadrukken dat voor ons in dit wetsvoorstel een werkelijk *onafhankelijke* schadeafhandeling voorop moet staan.

De minister lijkt voornemens te zijn de status van het MJP te vergroten. Daarom zien wij voor ons en de gemeenten een formele rol bij de vaststelling van volgende MJP's. In het concept-MJP wordt op blz. 10 de wijze beschreven waarop het MJP tot stand komt. Op blz. 125 wordt echter een andere wijze van vaststelling beschreven die geen recht doet aan de gelijkwaardigheid van de drie overheidslagen en de toekomstige status van het MJP. Het verzoek is om de tekst van blz. 125 in overeenstemming te brengen met de tekst op blz. 10.

.... de gaswinning een dusdanig niveau heeft zodat het veilig en verantwoord is.

Voor ons geldt dat de aardgaswinning naar beneden moet zolang niet iedereen in Groningen even veilig kan wonen en werken als in de rest van Nederland. Om die reden hebben wij samen met uw Staten beroep tegen het instemmingsbesluit van de minister aangetekend. Wij zijn en blijven van mening dat de gaswinning tot een veilig en verantwoord niveau verlaagd moet worden.

....er een betere balans ontstaat tussen lusten en lasten.

Wij hebben begrip voor de focus op de versnelling en vereenvoudiging van de schadeafhandeling en de versterkingsoperatie. Wij vinden dat het Kansrijke deel in het MJP ambitieuzer kan. Wij streven met al onze partners naar een betere verdeling van de lasten en de lusten en wij trachten de regio een nieuwe economisch perspectief te bieden. Dit is ook in lijn met de op 9 november jl. door uw Staten aangenomen motie 220 (aardgasfonds Groningen), waarin is gesteld dat duurzame en grote investeringen nodig zijn om de provincie Groningen verder te ontwikkelen, het imago te verbeteren en zo de welvaart ook hier te laten toenemen. Door onder andere mogelijke koppelkansen concreet inhoudelijk uit te werken ontstaat ook inzicht in het perspectief van deze kansen.

Gebiedsgerichte én sectorale aanpak bij de versterking

In het concept-MJP staat (op blz. 18) dat: *'..de kans dat rekening gehouden moet worden met een omvangrijke versterkingsoperatie naar voren komt uit de eerste - voorlopige - resultaten van de*

beoordelingen. De gebiedsgerichte aanpak wordt daarmee nog meer van belang. De kwaliteit van de leefomgeving dan hoger op de agenda moet. Niet alleen naar individuele objecten kijken, maar ook naar de samenhang daarvan.' De gebiedsgerichte aanpak zal worden voortgezet en uitgebreid. Wij onderschrijven dat van harte.

Naast de gebiedsgerichte aanpak gaat de NCG verder met de sectorale aanpak voor onder meer scholen, zorg, monumenten, infra en industrie. Wij vinden de sectorale aanpak voor specifiek deze thema's meer dan gerechtvaardigd. Temeer omdat dit geldt voor het gehele gebied (en dus niet slechts gericht op het kerngebied). Over de financiering ervan kunnen wij kort zijn: De ontijdigheid van de noodzakelijke investeringen gaan vaak de draagkracht van de individuele deelnemers te boven. Eind vorig jaar heeft het kabinet vastgesteld dat "...er aanvullende middelen nodig kunnen zijn om, daar waar de bestaande budgetten voor versterking, leefbaarheid en kansrijk Groningen binnen de eerder vastgestelde middelen uit het bestuursakkoord en de betreffende begrotingen van overheden en instellingen te kort schieten, toch toekomstbestendig te investeren. Het kabinet heeft daarom de NCG gevraagd inzichtelijk te maken wat de omvang is van deze eventueel benodigde middelen voor onder meer onderwijs, zorg, cultureel erfgoed en openbare ruimte en zal op basis daarvan, waar nodig, dekking zoeken. Daarbij stelt het kabinet vast dat de aansprakelijkheid van NAM het uitgangspunt is, dat de bestaande (financiële) verantwoordelijkheden, bijvoorbeeld op het terrein van onderwijs en zorg, onveranderd blijven en dat de NCG binnen dat kader een regierol vervult" (blz. 127). Voor het slagen van de uitvoering van het MJP zijn voldoende financiële middelen absoluut noodzakelijk. Wij willen de bevestiging van de NCG dat de NCG de komende maanden daadwerkelijk inzichtelijk maakt welke middelen nodig zijn en hoe dit gedekt zal worden.

Specifieke versterking

Wonen (blz. 61):

Bij de versterkingsoperatie is in het concept-MJP terecht aandacht voor koppelkansen, bijvoorbeeld op het gebied van energetische maatregelen en het levensloopbestendiger maken van woningen. Ook is er een nadrukkelijke relatie met de benodigde krimp-transitieopgave in het gebied (blz. 61). Wij maken echter ook de volgende kanttekeningen:

- wij stellen voor dat de NCG in de 1e helft van 2017 een concreet voorstel doet voor het vervolg op de pilot Koopinstrument en in dat voorstel ook een garantieregeling voor de woningeigenaren in het aardbevingsgebied wordt meegenomen (zie ook later in deze brief).
- wij vernemen graag van de NCG wat de voortgang is van de critical review rondom het thema waardedaling/verkoopbaarheid woningen in het aardbevingsgebied. De NCG heeft beloofd dat in het najaar van 2017 de uitkomsten hiervan beschikbaar komen. Hiervan is (nog) niets terug te vinden in het concept-MJP.

Infra (blz. 66):

Wij zijn van mening dat infrastructuur voldoende aandacht krijgt in dit concept-MJP. Als provincie dragen wij hier aan bij in lijn met het concept-MJP en zullen er op letten dat er bij alle partijen voldoende tempo wordt gemaakt. Het stappenplan dat is opgenomen in het plan van aanpak 'Inventarisatie Versterkingsopgave Infrastructuur' dient snel en adequaat met betrokken partners te worden uitgevoerd.

Wij gaan met de waterschappen een gezamenlijke strategie bepalen om bij de NCG te bewerkstelligen dat NAM snel de aardbevingsopgave financiert. De waterveiligheid mag niet in het geding komen door uitstel van betaling van maatregelen in afwachting van afnemende prognoses van de sterkte van de aardbevingen.

Agrarische sector (blz. 67):

De pilot in Overschild moet inzicht gaan opleveren in een integrale oplossing voor schade aan agrarische bedrijfsgebouwen. Wat betreft de koppelkansen lijkt deze pilot zich vooral te richten op het vervangen van asbestdaken door daken met zonnepanelen. Hoewel dit een zeer kansrijke koppeling kan zijn, die ook voor de omgeving positieve effecten kan hebben, denken wij dat dit niet de enige koppelkans is. Wij vinden dan ook dat er in deze pilot (en wellicht ook in andere pilots) voor de agrarische sector breder gekeken moet worden naar koppelkansen zoals innovaties en het bouwen aan nieuw Gronings erfgoed.

Wij onderschrijven het belang van de boerderijen voor het landschap en de ruimtelijke kwaliteit van de provincie. Er ligt een kans om agrarische nieuwbouw in het kader van het Programma Groninger Schuren en Stallen volgens de maatwerkmethode te begeleiden.

Chemische industrie (blz. 69):

Wij maken ons, zeker als bevoegd gezag, zorgen over het nog steeds ontbreken van een beoordelingsmethodiek voor constructieve veiligheid in de (chemische) industrie. Wij hebben hiervoor bij het Rijk meerdere keren aandacht gevraagd. Wij ervaren dat de NCG inmiddels wel zijn regierol op dit beleidsterrein oppakt. In het concept-MJP wordt gesproken over een overleg van de stuurgroep Industrie op 10 november 2016 waarin belangrijke ontwikkelingen worden verwacht. Dit overleg is echter niet doorgegaan, waardoor wij verwachten dat de NCG de tekst van het concept-MJP naar aanleiding van het nieuw te plannen overleg nog zal wijzigen. Eén van de te bespreken onderwerpen is de planning bij de NCG en alle relevante ministeries voor de totstandkoming van de genoemde beoordelingsmethodiek.

Zorg (blz. 77):

Het moment is nu om toekomstbestendig te investeren in de zorg, zoals ook bij het scholenprogramma gebeurt. Het investeren gaat verder dan versterken van zorginstellingen en herstellen van schade. Wij hebben in dit verband behoefte aan een brede kijk op het toekomstige zorglandschap. In het concept-MJP beschrijft de NCG relevante ontwikkelingen in de zorg. De ontwikkelingen in de zorg in het aardbevingsgebied spelen zich af op bovenregionale schaal. Immers: de genoemde voorzieningen hebben een bovenregionale uitstraling. Gewenste ontwikkelingen moeten daarom ook op het niveau van een groter coherent gebied worden beoordeeld. In het concept-MJP wordt gesproken van een plan van aanpak op de zorg waar de focus ligt binnen de 0,2 contour. Wij maken ons zorgen of daarmee de ontwikkelingen wel voldoende op (bovenregionaal) gebiedsniveau worden afgewogen. Wij zullen aandringen op het niet strikt toepassen van deze contour.

Cultureel erfgoed en beeldbepalende panden (blz. 79):

Wij delen de ambitie en inzet op het gebied van cultureel erfgoed in het concept-MJP. Wij realiseren ons dat het dossier erfgoed, ruimtelijke kwaliteit en landschap zeer complex is. Naast de betrokken eigenaren zijn vele andere stakeholders te onderscheiden. Daarnaast geldt voor erfgoed weg = weg. Erfgoed vraagt om maatwerk en zo min mogelijk belasting door ingrepen. Naast schadeherstel en versterken gaat het bij erfgoed ook om groot onderhoud, herbesteden en de verbinding met de omgeving en ruimtelijke kwaliteit. Dat alles maat dat erfgoed vraagt om een totaalaanpak. Daarom zetten wij ons samen met de NCG, OCW en de gemeenten in om begin 2017 een Erfgoedprogramma te realiseren. Dit gezamenlijke programma moet de basis zijn van waaruit de genoemde overheden verantwoordelijkheid nemen en dragen voor het erfgoed. Wij zijn positief over de ambitie en inzet op het gebied van cultureel erfgoed in het concept-MJP. Wij realiseren ons dat het dossier erfgoed, ruimtelijke kwaliteit en landschap zeer complex is. Erfgoed vraagt om maatwerk. Naast de betrokken eigenaren zijn vele andere stakeholders te onderscheiden. Helaas geldt voor erfgoed ook: weg is weg. Dit vraagt om scherpe keuzes, een goede onderbouwing, betrokkenheid en draagvlak. Wij zetten ons samen met de NCG, OCW en de gemeenten in om een Erfgoedprogramma te realiseren. Dit programma moet de basis zijn van waaruit de genoemde overheden verantwoordelijkheid nemen en dragen voor het erfgoed. Hierbij is het uitgangspunt dat erfgoed in samenhang met ruimtelijke kwaliteit en landschap gezien moet worden.

Flankerend beleid

Wij hebben als provincie een scherpe focus op het flankerende beleid (energie, economie, leefbaarheid). Het vraagt om bundelen van krachten om van de aardbevingen een kans te maken, waar mogelijk kansen te koppelen en de gezamenlijke moed om ontijdige investeringen te doen.

Energie (blz. 86):

De NCG richt zich bij het onderdeel energie op drie sporen: verduurzaming bij versterking; stimulans voor lokale energiecollectieven; en smart grids en lokale opslagtechnieken. Wij zijn over deze onderwerpen in gesprek met de NCG en andere grote belanghebbende partijen in de regio.

- Verduurzaming bij versterking

Er zijn in Nederland op heel veel plekken Nul op de Meter (NoM) woningen gerealiseerd en er worden en vele bijgebouwd. Veel van die woningen betreft nieuwbouw, een beperkt deel ervan is renovatie. Uit het concept-MJP blijkt dat de ambitie om woningen NoM te maken wordt gehandhaafd, maar niet altijd gerealiseerd kan worden. Voor rijwoningen blijkt in geval van sloop/nieuwbouw NoM haalbaar. In andere gevallen, bij (ingrijpende) versterking, blijkt dat een bovenproportionele inspanning geleverd moet worden om tot NoM te komen. Wat ons betreft zet de NCG zich in voor zoveel mogelijk meetbare energiebesparing.

Wij hebben begrip voor het feit dat een NoM aanpak een grote investering van eigenaar/ bewoners vraagt. We werken daarom samen met de NCG aan mogelijkheden om het aanbod en de financiering zo aantrekkelijk mogelijk te maken en de bewoner zoveel mogelijk te ontzorgen. In nauw overleg met ons werkt de NCG de mogelijkheden uit om bij woningen zoveel mogelijke energiebesparingsmaatregelen en daarmee energie-label stappen te realiseren. Het verheugt ons dat de NCG de bewoners wil faciliteren bij de keuze van de financieringsinstrumenten. Het moment van advisering van bewoners is een cruciaal beslismoment in het proces. Wij vragen de NCG ~~om ervoor te zorgen zich maximaal in te zetten om onder meer~~ de bewonersbegeleiders en de betrokken bedrijven en installateurs op te leiden om de bewoners in dit proces nauw te adviseren over enerzijds energiemaatregelen en anderzijds de kosten en mogelijkheden voor financiering en exploitatie. Hierbij zien wij ook een rol voor het energieloket.

De regeling voor verduurzamen bij versterking biedt hier ook mogelijkheden. Ook de koppeling aan andere landelijke regelingen (zoals STEP) en leningen is mogelijk. Woningeigenaren zullen zelf ook een bijdrage moeten leveren, indien zij extra verduurzaming van hun woning willen realiseren. De NCG ziet hiervoor mogelijkheden bij het Nationaal energiefonds, het NEF. Echter het NEF is alleen toegankelijk voor mensen die daarvoor kredietwaardig zijn. Afhankelijk van de som van de lening betekent dit voor veel inwoners van het gebied dat ze hier niet voor in aanmerking kunnen komen. Wij zijn van mening dat ook, misschien wel juist, bewoners uit de lagere inkomensgroepen moeten kunnen profiteren van lagere woonlasten door energiebesparing. Wij vragen de NCG, de komende maanden, nader onderzoek te doen hoe ook deze bewonersgroep geholpen en ontzorgd kan worden.

- Stimulans voor lokale energiecollectieven

Het doel van het programma Lokale Energietransitie is het vergroten van de leefbaarheid en het versnellen van de energietransitie door het werven en ondersteunen van lokale energie-initiatieven en het realiseren van energiebesparing en duurzame energieopwekking. De ambitie is daarbij om een dekkend netwerk te krijgen aan energiecollectieven die streven naar energieneutraliteit op gebiedsniveau. Het programma is op 30 mei 2016 door de NCG vastgesteld met het verzoek aan ons om de uitvoeringscoördinatie ter hand te nemen. Wij hebben het programma voorts voor inhoudelijk bespreking separaat reeds doorgeleid naar de Statencommissie Mobiliteit, economie en energie (MEE) van 14 september 2016 en vervolgens aan uw Staten aangeboden.

Wij verwachten dat het programma van belangrijke meerwaarde is voor het aardbevingsgebied, waarbij de ervaringen die worden opgedaan door de uitvoerende partijen Groninger Energiekoepel, Natuur en Milieufederatie en Grunneger Power van betekenis zullen zijn voor de gehele provincie. De beoogde ondersteuning is al grotendeels opgericht en er is een startsubsidie beschikbaar voor nieuwe energie-initiatieven.

- Smart Grids en lokale opslagtechnieken

Een kleinere energievraag door energiebesparing en tegelijkertijd groei van het aantal gebouwen dat zelf energie opwekt, brengt groeiende pieken en dalen in vraag en aanbod van elektriciteit op het midden- en laagspanningsnet. Toepassing van Smart Grids en lokale opslagcapaciteit kan dit oplossen. De NCG wil de ontwikkeling van Smart Grids en lokale opslagtechnieken stimuleren. In 2017 wil zij, gezamenlijk met belanghebbenden, een (pilot-)project starten om een Smart Grid te ontwikkelen in het gebied waar het netwerk overbelast is. Wij zien dit als welkome steun/synergiekansen bij het realiseren van onze ambities op het gebied van smart grids.

Economie (blz. 89):

Wij kunnen ons goed vinden in de wijze waarop de NCG haar rol binnen het economisch dossier heeft verwoord. Zo biedt de NCG bij Gas 2.0 een actieve rol aan. De NCG stelt dat zij negatieve effecten die aardbevingen op bedrijven en op het vestigingsklimaat in de regio hebben, zien als kader om een deel van haar doelstelling op het economisch domein te realiseren. Echter in de activiteiten wordt alleen ingegaan op meetbare vermogensschade en mogelijke preventieve maatregelen. Wij denken dat dit breder kan zijn en dat problemen en oplossingen kunnen worden opgenomen in de 'bedrijvenagenda' (blz. 91).

Deze bedrijvenagenda komt voort uit de door uw Staten aangenomen motie 202. In deze motie is geconstateerd dat veel bedrijven materiële én immateriële schade hebben als gevolg van de gaswinning. U heeft ons college verzocht om in samenwerking met VNO-NCW en MKB Noord, de NCG en andere betrokken organisaties en partijen te inventariseren wat de problemen en oplossingen zijn volgens de bedrijven in het aardbevingsgebied. In het concept-MJP is daadwerkelijk de opstelling en uitvoering van de gezamenlijke bedrijvenagenda opgenomen. Wij zullen de komende vergaderingen van de stuurgroep blijven hameren op de concrete uitvoering van deze bedrijvenagenda.

Leefbaarheid (blz. 96):

Het achterblijven van economische ontwikkeling is een belangrijke reden voor vertrek uit onze regio. Daarom pleiten wij voor een grotere inzet op versterking van de economische structuur, conform het rapport van de commissie Meijer. Zo zien wij graag meer aandacht voor de kansen binnen onze opgave circulaire economie. Naar onze mening worden de kansen die liggen voor de ondersteuning van inwoners en ondernemers onvoldoende benut.

Wij vinden dat de koppelkansen tussen spoor 1 van NCG en ons Leefbaarheidsprogramma nu nog onvoldoende worden benut. De geringe middelen die er zijn, kunnen effectiever worden ingezet als daarover intensievere afstemming plaatsvindt. Wij zullen hier bij de NCG op aandringen.

In het concept-MJP wordt terecht aandacht besteed aan de potentie die de inwoners van het aardbevingsgebied hebben om positieve invloed uit te oefenen op hun eigen leefomgeving. In een voetnoot wordt prof. Bock geciteerd die aandacht vraagt voor het effect van 'gangmakers in het gebied' die het verschil maken in het gebied. De praktijk wijst uit dat onder deze groep ook veel (sociaal) ondernemers zitten die voor hun (maatschappelijke) activiteiten buiten de bestaande regelingen vallen. De mogelijkheid om deze activiteiten uit eigen middelen te financieren is voor deze groep steeds beperkter; de leefbaarheid komt daarmee steeds meer onder druk te staan. Onduidelijk is welke middelen de NCG voor maatschappelijke activiteiten van deze belangrijke groep apart zet. Wij vragen de NCG om hier een goede invulling aan te geven~~extra aandacht aan te besteden~~.

Instrumenten

Regelingen

Wij betreuren het ten zeerste dat er (nog) geen concreet vervolg is op de pilot koop. Wij blijven van mening dat een vervolg van de koopregeling wenselijk is. De formulering in het concept-MJP vinden wij te mager en te vrijblijvend. Een duidelijke planning voor het vervolg op deze pilot ontbreekt. Evenals zicht op de financiering. Zoals wij eerder schreven in reactie op de kadernotitie: *"Uitgangspunt moet zijn dat wat maatschappelijk noodzakelijk is"*.

Wij vinden het betreuenswaardig dat er nog steeds geen nieuwe, definitieve, nieuwbouwregeling is. Ons is bekend dat de NCG en de regio hierover nog in overleg zijn. Wij gaan er om die reden van uit dat dit nog onderwerp van gesprek wordt tijdens de verschillende aankomende vergaderingen met de NCG en het Nationaal Bestuurlijk Overleg.

Wij hebben in de bestuurlijke stuurgroep van de NCG geadviseerd tot continuering van de waardevermeerderingsregeling bij schade door bodembeweging. Dat wil zeggen dat inwoners recht hebben op een subsidie van € 4.000,- als er minimaal voor € 1.000,- erkende schade is opgetreden. In het concept-

MJP staat dat de minister nu aan zet is. Wij gaan er van uit dat de minister hierover spoedig een beslissing neemt, conform aan het advies van beide stuurgroepen. De minister heeft hiervoor in de landelijke Voorjaarsnota extra middelen beschikbaar gesteld en heeft afgesproken dat de NCG en de regio tot een uitwerking van een regeling mogen komen.

Ruimtelijke kwaliteit (blz. 108)

Wij kunnen ons goed vinden in de geformuleerde doelstelling 'Maximaal behouden van het Groningse erfgoed, de landschappelijke kwaliteit en de gebiedsidentiteit', maar daar zouden we graag 'doorontwikkelen' aan toe willen voegen zodat ook bestaande kwaliteiten worden versterkt en nieuwe kwaliteiten worden toegevoegd. Ook willen wij ervoor pleiten dat ruimtelijke kwaliteit explicieter benoemd wordt in de hoofdoelen.

Wij onderschrijven het belang van het inschakelen aan landschappelijke, stedenbouwkundige en ontwerpdeskundigheid en wij vinden het instellen van een kwaliteitsteam van groot belang. Wij zien het als onze verantwoordelijkheid om ons daar vanuit het Provinciaal Bouwheerschap samen met de NCG en andere overheden voor in te zetten en wij kijken uit naar een spoedige start van de verkennende gesprekken hierover.

Ook onderschrijven wij het belang van goede ruimtelijke kwaliteitsonderleggers en kaders en wij waarderen het initiatief van de NCG om vouchers beschikbaar te stellen aan de gemeenten voor de inhuur van expertise t.b.v. de inventarisatie van karakteristieke panden en ruimtelijke onderleggers. Daar waar nodig en wenselijk zijn wij bereid samen met NCG de gemeenten te ondersteunen bij het vervaardigen van deze onderleggers.

VTH/Compliance (blz. 108)

Gemeenten hebben wettelijke taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH). Wij hebben een toezichthoudende rol naar gemeenten voor wettelijke taken waaronder VTH. Met betrekking tot VTH blijkt uit het concept-MJP onvoldoende op welke wijze rekening gehouden wordt met het gewijzigde Besluit Omgevingsrecht (BOR), dat volgens planning juli 2017 van kracht wordt. De BOR stelt als eis aan gemeenten en provincie om VTH-beleid, uitvoering en handhaving voor het zogenaamde Basistakenpakket volledig op elkaar af te stemmen. Wij voorzien problemen als voor de langere termijn door een deel van de Groningse gemeenten beleid e.d. wordt vastgesteld zonder afstemming met de overige gemeenten en de provincie. Daarnaast is onvoldoende duidelijk welke afspraken (compliance) gemaakt worden tussen gemeenten en het CVW aangaande deze wettelijke VTH taken. Wij zullen onze zorgpunten met betrekking tot VTH met de gemeenten opnemen.

Onafhankelijk onderzoek (blz. 111)

Echt *onafhankelijk* onderzoek is nodig om het vertrouwen van inwoners verder te herstellen. Wij pleiten ervoor om voor de bovengrondse effecten van mijnbouw een vergelijkbaar breed programma op te zetten als voor de ondergrond. Gegeven de doelstelling van de NCG is het ondenkbaar dat het programma van de bovengrondse effecten minder omvangrijk is dan dat van de ondergrond. Vragen die aan bod moeten komen in het bovengrondse programma zijn niet alleen kwesties van acuut belang voor individuele burgers op korte termijn (bijvoorbeeld met betrekking tot schade, de oorzaken en afhandeling daarvan, bouwkundige preventie, etc.), maar ook vragen over kwesties die betrekking hebben op regionale ontwikkeling en de langere termijn moeten nadrukkelijk aan de orde komen. Hierbij verwijzen wij naar de doelstelling zoals door NCG zelf gesteld in het MJP: "De NCG heeft als taak om het onderzoek en de kennisontwikkeling gerelateerd aan aardbevingen en de ontwikkeling van een Kansrijk Groningen te coördineren".

Meetsystemen (blz. 114)

De NCG faciliteert en ondersteunt bij het zicht krijgen op mogelijke en gewenste aanpassingen en/of uitbreidingen van de huidige meetnetten in het Groningse aardbevingsgebied. Wij zullen de op 9 november jl. door uw Staten aangenomen motie over tiltmeters met de NCG opnemen. Met u zijn wij van mening dat het van groot belang is dat een goed en onafhankelijk meetnet van de grond komt. Het lijkt ons goed dat de NCG hier een voortrekkersrol in vervult.

Aangenomen moties

Wij vinden dat de op 28 september jl. door uw Staten aangenomen moties voldoende zijn verwerkt in het concept-MJP. Op motie 202 (bedrijvenagenda) zijn wij reeds ingegaan. Aan motie 203 (versterking rechtspositie bewoners aardbevingsgebied) wordt grotendeels tegemoet gekomen door o.a. meer duidelijkheid over de rollen van de NCG, de instelling van de arbiter (inmiddels ook bindend voor waterschappen) en de conclusie uit een onderzoek dat het voor bewoners van het aardbevingsgebied mogelijk is om bij meerdere verzekeraars een rechtsbijstandsverzekering af te sluiten (blz. 105). We zijn reeds ingegaan op motie 205 (snelle afhandeling kleine schades).

7. Geheimhouding

Niet van toepassing.

8. Afsluiting

Concluderend vinden wij dat het concept-MJP een goede stap is om Groningen weer als 'veilig thuis' te laten voelen. Wij zijn het gezamenlijk aan onze inwoners verplicht om een succes te maken van de uitvoering van het concept-MJP. Vertrouwen kan echter alleen hersteld worden als zowel het MJP in volle omvang snel en concreet wordt uitgevoerd én de gaswinning substantieel wordt verlaagd naar een veilig en verantwoord niveau. Naast maximale uitvoering van het MJP blijven wij ons om deze reden onverminderd inzetten voor een verdere verlaging van de gaswinning om de veiligheid van inwoners te waarborgen.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Groningen:

, voorzitter.

, secretaris.

Bijlagen:

Nr.	Titel	Soort bijlage
1	Concept-Meerjarenprogramma Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen 2017-2021	<i>programma</i>
2	Derde voortgangsrapportage werkzaamheden NCG	<i>kwartaalrapportage</i>
3		